

Підготовка професійно компетентних фахівців сфери обслуговування – запорука інвестиційної привабливості України

У статті розглядаються деякі питання освітнього середовища у сучасних умовах, зокрема, таке актуальне питання як компетентнісний підхід до професійної підготовки фахівців сфери обслуговування.

Ключові слова: компетентнісний підхід; суперечності у системі підготовки; технології сучасної освіти; структура освітнього середовища.

На сьогоднішній день туризм вважається невід'ємною частиною життя багатьох людей. Він вносить вагомий вклад у становлення економічної, культурної і політичної співпраці, досягнення взаєморозуміння між народами.

Модернізація освітньої системи в Україні висуває нові питання про рівень знань і вмінь фахівців у галузі туристичної діяльності. Найважливіше завдання сучасної вищої школи – підготовка компетентного, гнучкого і конкурентноспроможного фахівця, який здатний досягти визначеної мети в різних життєвих ситуаціях.

Всесвітня туристична організація та міжнародні конференції з туризму (1991 – 2013 рр.) неодноразово підтверджуються, що постійне вдосконалення компетентності представників туристичної діяльності та професійна підготовка необхідні не лише вузьким спеціалістам готельно-туристичного комплексу, але й суспільству в цілому.

Професійна підготовка фахівців сфери обслуговування в умовах ринкового середовища має здійснюватися на основі застосування компетентнісного підходу з обґрунтуванням відповідних освітніх цілей. Насамперед це оновлення змісту, форм та методів професійно-зорієнтованого навчання, координацію (удосконалення) навчально-виховної діяльності, що

спрямована на формування ринкових цінностей, конкурентоспроможність фахівця на сучасному ринку праці, його адаптацію в сучасних умовах діяльності, готовність фахівця до розв'язання реальних професійних завдань.

Праці вітчизняних і зарубіжних дослідників професійної освіти А.М.Алексюка, С.У.Гончаренка, І.А.Зязюна, Н.В.Кузьміної, Ю.М.Кулюткіна, Б.М.Теплова, Н.Г.Ничкало, О.Я.Савченко, М.Д.Ярмаченка та ін. свідчать, що професійна підготовка компетентних фахівців на сьогоднішній день є дуже важлива проблема.

Світовий досвід показує, що освітній процес в умовах сучасного вищого навчального закладу має вже чимало можливостей для розв'язання означених проблем. Однак ці можливості у ДВНЗ України використовуються ще не в повному обсязі.

Усунення зазначених суперечностей вимагає переосмислення підходів до професійної підготовки сучасних фахівців для сфери обслуговування.

Основною тенденцією в професійно-педагогічній діяльності викладача вищої школи на сучасному етапі виступає проектування системи розвиваючого навчання як специфічного навчального середовища життєдіяльності майбутнього фахівця, яка б визначила його розвиток як людини мобільної, компетентної, здатної до самореалізації, творчості, орієнтації в складних ситуаціях, ефективного вирішення практичних завдань, та вміння досягати наміченої мети.

Під компетентністю людини слід розуміти спеціально структуровані знання, уміння і навички, які набуваються у процесі навчання. Вони дозволяють студенту визначити та розв'язувати, незалежно від ситуації, проблеми, характерні для певної сфери діяльності. Компетентнісний підхід орієнтується на кінцевий результат освітнього процесу, спрямовується на формування у майбутнього фахівця сфери обслуговування, готовності ефективно використовувати потенційні можливості для досягнення поставленої мети. Компетентність характеризує міру включення в активну діяльність, здатність ефективно розв'язувати конкретну ситуацію,

мобілізуючи при цьому знання, уміння, досвід, поведінкові відносини та цінності. Компетентність є основним поняттям, оскільки за своїм змістом поєднує різні складники освіти; оскільки відштовхується від запланованого результату.

Одним із суттєвих орієнтирів сучасної професійної підготовки фахівця, як наголошує Г.С.Сухобська, має стати психологічна перебудова стереотипу дій особистості, її мислення і механізмів самореалізації.

При проектуванні змісту професійної підготовки фахівців сфери обслуговування згідно з логікою компетентнісного підходу одиницею побудови змісту є професійне завдання. Сукупність професійних завдань утворює основу змісту професійної підготовки, а етапи формування професійної компетентності будують логіку розуміння змісту. Зміст освіти, як відомо, конкретизується в навчальному плані, а послідовність вивчення дисциплін буде обумовлена компетентнісним підходом до організації навчального процесу. Таке розуміння процесу професійної підготовки сучасного фахівця дозволяє стверджувати про доцільність модульної побудови навчального плану. Перший блок навчальних дисциплін орієнтований на розвиток ключових компетентностей майбутньої професійної діяльності. Другий блок орієнтований на опанування студентом професійних завдань, засвоєння способів їх розв'язання, які б сприяли формуванню базової компетентності. Третій блок дисциплін, які орієнтовані на розвиток спеціальної компетентності на основі базової. Такий план дозволить максимально індивідуалізувати процес професійної підготовки сфери обслуговування.

У цілому стратегія побудови навчальних програм нового покоління повинна базуватись на логіці поетапного розвитку компетентностей: від розуміння комплексу знань до їх спрямованості на розв'язання типових професійних завдань, до вільного вираження свого розуміння і оволодіння способами діяльності, здатності вирішувати інноваційні завдання в рамках своєї професії.

Підсумовуючи сказане, можна зробити висновок про те, що в професійно-педагогічній діяльності викладача вищої школи сьогодні відбувається перенос акцентів. Якщо раніше викладач виступав у ролі режисера навчального процесу, то тепер режисура лежить в основі навчального матеріалу.

А також підготовка фахівців сфери обслуговування повинна базуватись на концепції безперервної освіти, яка передбачає формування та розвиток навичок, компетенцій впродовж усього навчально-трудового віку. Впродовж усього трудового шляху персонал повинен постійно підвищувати власну кваліфікацію. Цікавим у цій сфері є досвід Швеції, де діє загальнодержавна система неперервної освіти, згідно з якою період навчання не обмежується віком, а людина поєднує роботу та навчання впродовж усієї трудової діяльності.

Дана стаття не вичерпує всіх аспектів проблем професійної підготовки компетентних фахівців сфери обслуговування сучасного ВНЗ, а лише підкреслює необхідність її подальшої розробки, зокрема: удосконалення освітніх технологій і стратегій в діяльності викладачів вищих навчальних закладів, розробка технологій позитивного вирішення суперечностей у процесі ВНЗ.

Література

1. Кларин М.Е. Инновации в мировой педагогике / М.Е. Кларин. – М : НПЦ "Эксперимент", 1998. – 180 с.
2. Модернизация профессионального образования // Информационный бюллетень. – № 1(29). – СПб. : Изд-во РГПУ им. А.И. Герцена, 2006. – С. 34–54.
3. Образование взрослых в современном развивающемся обществе : Материалы Междунар. научно-практич. конф. 18-19 ноября 2003 года : В 2-х ч. / Гл. науч. ред.: проф., д.п.н. В.И. Подобед. – Ч. 1 : Непрерывное

профессиональное образование различных категорий специалистов. – СПб.
: ИОВ РАО, 20003. – 280 с.

4. Образование взрослых: социально-психологические проблемы. – СПб.,
2000. – 190 с.

5. Towards Developing New Teacher Competencies in Response to Mega-Trends in Curriculum Reforms. Report of a Regional Study Group Meeting (Chiang Rai, Thailand, June 25-July 6, 1990). – Bangkok : UNESCO Principal Regional Office for Asia and the Pacific, 1992. – 217 p.